

10 KAUPUNGINVALTUUSTO

Nivalan kaupunkistrategian toteuttaminen

Toimintaympäristö ja keskeiset muutokset

Valtuuston tehtävät ja toimivalta määritellään kuntalaissa (Kuntalaki 410/2015). Kunnassa on valtuusto, joka vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää kunnan päätösvaltaa. Kuntalain 14 §:n mukaan valtuusto päättää:

1) kuntastrategiasta; 2) hallintosäännöstä; 3) talousarviosta ja taloussuunnitelmasta; 4) omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta; 5) liikelaitokselle asetettavista toiminnan ja talouden tavoitteista; 6) varallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteista; 7) sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista; 8) palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista; 9) takaussitoumuksen tai muun vakuuden antamisesta toisen velasta; 10) jäsenten valitsemisesta toimielimiin, jollei jäljempänä toisin säädetä; 11) luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteista; 12) tilintarkastajien valitsemisesta; 13) tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapaudesta; 14) muista valtuuston päätettäviksi säädetyistä ja määrättyistä asioista.

Kaupunkikonsernia ohjaavina asiakirjoina ovat valtuuston hyväksymät kaupunkikonsernistrategia, valtuustosopimus ja konserniohje, joka sisältää ohjeet hyvästä hallinto- ja johtamistavasta Nivalan kaupunkikonsernissa.

Kuntatalouden osalta kuntalaki korostaa mm. kuntayhtiöiden johtamista eli konsernijohtamista osana kunnan talouden hoitoa. Laissa kerrotaan välineet, joilla kunnan taloutta seurataan. Näitä kriteereitä ja seurannan välineitä tulee Nivalan kaupunkikonsernissa aktiivisesti seurata, ennakoita ja kehittää. Talouden seurannassa on siirrytty konsernin talouden johtamiseen. Mm. kuntalain 118 §:ssä säädetään erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely. Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan kriteerejä on uudistettu. Uudistetut kriisikuntakriteerit kuvaavat kunnan taloutta eri näkökulmista nykyistä paremmin. Kriisikuntamittariston rakenne säilyy ennallaan, mutta tunnuslukuja ja niiden raja-arvoja on muutettu.

Arviointimenettely voidaan käynnistää

- jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110 §:n 3 momentissa säädetyssä määräjassa.
- jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kunnan viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneenä vuonna vähintään 500 euroa

tai

- jos rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet kaikki seuraavat raja-arvot

1. kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia

2. kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti

3. asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla

4. konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8

Uusia raja-arvoja sovellettiin ensimmäisen kerran vuonna 2022 vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätösten tunnuslukujen perusteella.

Eduskunta hyväksyi sote- ja pelastustoimen uudistuksen keskeiset lait (EV 111/2021) ja presidentti Niinistö on vahvistanut ne 29.6.2021. Uudet aluevaltuustot aloittivat toimintansa 1.3.2022. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyi kokonaisuudessaan hyvinvointialueille 1.1.2023 alkaen. Nivalan kaupunki kuuluu Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueeseen. Nivalan ja Ylivieskan kaupungit sekä Alavieskan ja Sievin kunnat ovat sopineet ympäristöterveydenhuollon järjestämisestä vastuukuntamallilla siten, että Ylivieskan kaupunki on vastuukunta. Ateria- ja puhtauspalvelujen osalta Nivalan kaupunki liittyi alueelle perustettuun in-house yhtiöön.

Nivalan kaupungin konserniohje hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 14.12.2017 § 56. Konserniohje on hyväksytty tytäryhtiöiden hallituksissa keväällä 2018. Kuntalaki (47 §) asettaa kunnille veloitteen päättää kuntakonsernin keskeisistä tavoitteista ja konserniohjauksen periaatteista sekä määrää kunnan konsernijohtosta konserniohjauksen ja konsernivalvonnan järjestäjänä. Nivalan kaupungin konserniohjeella luodaan puitteet kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen omistajaohjaukselle kaupungin tavoitteiden ja strategian mukaisesti. Konserniohjeella kaupunginvaltuusto määrittelee konserniohjauksen periaatteet, joiden perusteella konsernijohto ohjaa konsernia. Konserniohjeen tavoitteena on yhtenäistää ja tehostaa konsernin yhtiöiden ja yhteisöjen johtamis- ja hallintokäytäntöjä ja siten varmistaa riittävää avoimuutta ja tiedonkulkua, sisäisen ja ulkoisen valvonnan riittävyyttä ja toimivuutta, riskienhallintaa ja hyvää laskenta- ja kirjanpitoikäytäntöä sekä tilintarkastustapaa siten, että kuntakonsernia ja kunnan muuta toimintaa voidaan johtaa kokonaisuutena yhtenäisin periaattein ja kuntakonsernin kokonaisuus huomioon ottaen.

Valtuustoryhmät ovat valtuuston puheenjohtajan johdolla valmistelleet valtuustosopimuksen 2021 – 2025. Sopimus hyväksyttiin valtuuston kokouksessa 16.12.2021.

Toiminnassa vuonna 2023 tapahtuneet muutokset:

- Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue aloitti 1.1.2023
  - Peruspalvelukuntayhtymä Kallion purkaminen
  - Henkilöstöstä koulukuraattorit ja -psykologi siirtyivät hyvinvointialueelle
  - Sote-sopimukset siirtyivät hyvinvointialueelle
  - Sote- ja pelastuslaitoksen tilojen vuokrasopimukset siirtyvät hyvinvointialueelle
  - Työterveyshuollon tuottaja vaihtui
  - Verotus muuttuu
  - Pelastustoimi siirtyi hyvinvointialueelle
  - Ympäristöterveydenhuollon tuottaja vaihtui - jatkossa vastuukuntana toimii Ylivieskan kaupunki
  - Ateria- ja puhtauspalvelujen tuottaja vaihtui- jatkossa PPE-KööKki in-house-yhtiö tuottaa palvelut
- Lomituspalvelut siirtyvät Toholammin alaisuuteen

Eduskunta hyväksyi 1.3.2023 hallituksen esityksen julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämisvastuun siirtämisestä kunnille. Vuonna 2025 TE-palvelut siirtyvät kuntien tehtäväksi. Oulun eteläisen alueella vastuukuntana toimii Raahe ja muina palvelualueina Kalajoki, Ylivieska ja Nivala.

Nivalan kaupunkistrategian toteuttaminen

Nivalan kaupunkikonsernin strategia

Nivalan kaupunginvaltuusto hyväksyi 19.5.2022 (§ 37) kokouksessaan Nivalan kaupunkikonsernin strategian vuosille 2022–2025. Kaupunkikonsernistategian visio on "Kasvatamme tulevaisuutta". Nivalan arvot ovat asukaslähtöisyys, yrittäjystävällisyys, ratkaisukeskeisyys ja vastuullisuus.

Valtuustokauden tavoitteiksi ja strategisiksi päämääriksi on määritetty:

- turvallinen arki ja hyvinvoivat asukkaat
- yrittäjyyden edellytyksiä ja työtä tarjoava seutukaupunki
- kestävästi kehittyvä kaupunki

Strategian kärkihankkeet ovat valtuustokauden mittaisia hankkeita, joilla edistetään kauden keskeisiä kehitystavoitteita. Valtuustokauden 2022 – 2025 kärkihankkeita ovat:

1. Asuntoja kaikenikäisille
2. Pitoa ja vetoa
3. Työtä ja yrittäjyyttä Nivalassa
4. Kestävän kehityksen Nivala
5. Nivala näkyy ja kuuluu

Strateginen tavoite	Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittari toteutumiseksi	Toteuma 30.6.	Tila
Tarjoamme asumiseen monipuolisia ja laadukkaita vaihtoehtoja	Kaavoitusratkaisut.	Asukasluvun kasvu.	Asukasluvun nettomuutos -4 henkeä 31.5 mennessä (uusin tieto).	Toteutuu osittain
	Päätöksenteko toteuttaa asumispoliittista ohjelmaa.	Opiskelija-asumiskohde on käynnistynyt.	Valmistelu käynnissä.	Toteutuu osittain
	Päätöksenteko toteuttaa asumispoliittista ohjelmaa.	Senioriasumisen linjaukset tehty.	Kiinteistö Oy Vuokrakotien uudiskohteet toteuttavat senioriasumista.	Toteutuu osittain
	Päätöksenteko toteuttaa asumispoliittista	Yksityistä rakennuttamista mahdollistettu	Kaupunginhallitus on linjannut sijoitusvaltuudet vaihtoehtoihin sijoituksiin	Toteutuu

	ohjelmaa.	päätöksenteossa.	siten, että yksityistä rivi-/kerrostalokohteiden käynnistymistä paikakunnalla voidaan edistää. Rivitalokohteita on toteutunut. Kaavoitus tukee omakotitalojen rakentumista (mm. Pirttiranta).	■
Kehitämme osaamista järjestelmällisesti ja tavoitteellisesti	Riittävien resurssien osoittaminen - toisen asteen ja korkea-asteen koulutuksen kehittämiseen hanketoiminnalla.	Opiskelijamäärän kehittyminen 2. asteen ja korkea-asteen koulutuksessa.	Vuoden 2024 yhteishaussa ensisijaisia opiskelijoita haki lukiokoulutukseen 45 kpl (-9 vrt. v. 2023) ja ammatilliseen koulutukseen 310 (+ 23 vrt. v. 2023). NYRin hankekäsittelyssä yhtenä kriteerinä kaupungin rahoitusosuudelle on "ammattikorkeakoulutoiminnan edistyminen Nivalassa".	Toteutuu osittain □
	Riittävien resurssien osoittaminen - työllisyyspalveluiden palveluprosessien kehittämiseen.	Palveluprosessit on luotu.	Hallintojohtajan työpanosta osoitettu työllisyysaluevalmisteluun määräaikaisen HR-assistentin palkkaamisen myötä.	Toteutuu osittain □
Vahvistamme kestävä ja vakaata kaupunkikonsernia	Kestävyyden edistävä päätöksenteko.	Konsernin taloudesta ja toiminnasta on hyväksytty toimintasuunnitelma	Toimintasuunnitelma kesken.	Toteutuu osittain □
	Edistetään aktiivista hanketoimintaa ulkopuolisen rahoituksen saamiseksi.	Tehdyt hakemukset ja käynnistyneet, vaikuttavat hankkeet.	Tehdyt hakemukset, joissa Nivalan kaupunki hakijana 7 kpl ja hakemukset, joissa Nivalan kaupunki yhteistyökumppanina 2 kpl. Käynnistyneet hankkeet, joissa Nivalan kaupunki hallinnoijana 10 kpl ja hankkeet, joissa Nivalan kaupunki yhteistyökumppanina 2 kpl. Uusia hankkeita mm. Hyvinvointia maahanmuuttajaperheille, Nivalan kaupunkivesien hallinta haltuun ja Linnustajantien kevyen liikenteen väylä.	Toteutuu ■

	Uusien teknologioiden ja toimintatapojen hyödyntäminen kaupungin toimialojen ja konsernin toiminnan ja talouden prosessien kehittämisessä.	Saavutettu kustannussäästö ja uudet toimintatavat.	Työtä tehdään talouden tasapainottamisen työn rinnalla ja pyritään huomioimaan henkilöstösuunnitelmatyössä.	Siirtyy seuraavalle vuodelle →
Profiloidumme innovaatioihin kannustavana paikkakuntana	Edistämme uusiutuvan energian tuotantoa.	Uudet yhteistyökumppanuudet.	Uudet yhteistyökumppanuudet ovat julkistamiskelpoisia vuoden 2024 loppuun mennessä.	Toteutuu ■
	Hyödynnämme kiertotalouden tuomat mahdollisuudet paikkakunnalle.	Kiertotaloushankkeen (Seutukaupunkihanke) konkreettiset tulokset.	Seutukaupunki -hankkeella saatiin resursseja uusien vihreäsiirtymän teollisten investointimahdollisuuksien edistämiseen. Lisäksi hankkeella saatiin vertaisoppimisen kautta avauksia InvestIn työhön. Hankkeella pystyttiin tuomaan tutuksi kestävän kehityksen regulaatiota paikallisille yrityksille.	Toteutuu ■
	Edistetään startup -yhteisön rakentumista Nivalaan yhteistyössä Nihakin kanssa.	Perustettujen start-up yritysten määrä, yritysten jatkopolkujen seuranta.	Nivalaan perustettu 31 uutta yritystä ja 9 uutta kevytyrittäjää aloittanut.	Toteutuu ■

Talous

10 KAUPUNGINVALTUUSTO	Toteuma	Toteuma	Toteuma	TA	Ero ed.	Muutos-
Selite	30.6.2022	30.6.2023	30.6.2024	TA 2024 toteuma-%	vuosi	%
TOIMINTATUOTOT				0,00		0,00
TOIMINTAKULUT	-59 012	-50 105	-47 798	-88 031	2 307	-4,60
TOIMINTAKATE	-59 012	-50 105	-47 798	-88 031	2 307	-4,60